

גבולות היחידה: שמות, פרק כ"ט

נושא היחידה: מילוי ידי הכהנים לעבודת המשכן

כתבה: יעל דאר

מספר שיעורים: 1

הסבר כללי: פרק כ"ט הוא פרק שרובו לא נלמד בעיון על פי המתווה המפורט. לכן נעבור בקצרה על פסוקי הפרק הזה, ונקשר אותם למלאכת המשכן שזה עתה סיימנו ללמוד. פסוקים לח – מב העוסקים בקרבן התמיד יילמדו בעיון, וכן פסוקי הסיום של הפרק (פסוקים מג – מו), המהווים פסוקי סיום לכל מלאכת המשכן.

פתיחה:

בשעה טובה, סיימנו ללמוד על מלאכת בניית המשכן. למדנו על כל הכלים. **נשאל:** מהם הכלים? **ונבקש תשובה** לפי המיקום: בקודש הקודשים _____, ובקודש _____ . בחצר _____ וכן הלאה. למדנו גם על בגדי הכהנים: **נזכיר** מהם הבגדים. היום נלמד כיצד קבלו הכהנים את התפקיד. נסביר שהיה צריך למלא ידיהם של הכהנים, כלומר, למנות אותם לתפקיד. זו מעין 'הסמכה' לתפקיד. **נשאל:** האם אתם מכירים טקסים שבהם יש הסמכה של בעלי תפקידים? **נזכיר** להם השבעה של חיילים, השבעת חברי הכנסת ושרי הממשלה, הסמכת רב לתפקידו, ועוד. נספר לילדים שהסמכת הכהנים נעשית בארבע פעולות.

עיון בפסוקים:

פסוקים א – ז מתארים את ארבע הפעולות שנעשו כדי למלא את ידי הכהנים.

על הלוח נכתוב את ארבע הפעולות:

- טבילה
- הלבשת הבגדים
- משיחה
- הקרבת קרבנות

המורה יקרא בקול את הפסוקים, ויסביר הסברים הכרחיים. בשעת הקריאה ניתן **משימה לילדים** למצוא פסוק מתאים לכל שלב (או כמה פסוקים). ניתן לחלק את הכיתה לקבוצות, כך שכל קבוצה תחפש פסוק רק לשלב אחד. בכך נמנע פיזור הקשב. לאחר הקריאה נבקש את תשובות התלמידים. תשובותיהם נכתבו כאן בכחול. אפשר להסתפק רק באזכור פסוקים בלי להעתיק כלל. חשוב רק שהתלמידים העונים יצטטו את החלק המדויק של הפסוק שהם מסתמכים עליו. בסוף היחידה נציע פעילות זו ברמת קושי נמוכה יותר. היות ופסוקים אלה אינם נלמדים בעיון לפי המתווה, אין צורך להעתיק כל זאת. הערה זו נכונה גם להצעה הראשונה, וגם להצעה השניה להלן.

טבילה ד ואת-אהרן ואת-בניו תקריב אל-פתח אהל מועד ורחצת אתם במים .

הלבשת הבגדים ה ולקחת את-הבגדים והלבשת את-אהרן את-הכתנת ואת מעיל האפד ואת-האפד ואת-החשן ואפדת לו בחשב האפד .ו ושמת המצנפת על-ראשו ונתת את-נזר הקדש על-המצנפת .ז ולקחת את-שמן המשחה ויצקת על-ראשו ומשחת אתו .ח ואת-בניו תקריב והלבשתם כתנת .ט וחגרת אתם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעת¹
משיחה כא ולקחת מן-הדם אשר על-המצנפת ומשמן המשחה והזית על-אהרן ועל-בגדיו ועל-בניו ועל-בגדי בניו אתו וקדש הוא ובגדיו ובניו ובגדי בניו אתו.
הקרבת קרבנות י והקרבת את-הפר לפני אהל מועד... עד פסוק לו.

כעת הכהנים מוכנים לעבודה. **נשאל:** האם הם יודעים את העבודה? **נספר** לילדים על שבעת ימי המילואים, בהם משה מלמד את הכהנים מה לעשות. הוא עושה את העבודה, והם לומדים אותה. כל מה שלמדנו היום נעשה במשך שבעה ימים הנקראים 'ימי המילואים'. כדאי להתעכב על פירוש ביטוי זה. אלה לא ימים שבהם הכהנים עושים מילואים כמו האבות שלנו, שיוצאים לצבא לפרק זמן מסוים פעם בשנה (בממוצע)². מילואים – לשון מילוי ידיים. המילואים האלה מקבילים לתקופת השירות ה'סדיר' בצבא. לומדים את המלאכה ומתמלאים בידע. פתחנו את השיעור בביאור ביטוי זה, ונחזור אליו עכשיו. ימי המילואים הם הימים שבהם משה ממלא את ידי הכהנים, כלומר, ממנה אותם לעבודה במשכן ומכשיר אותם לעבודה זו. איך הוא מכשיר אותם? על ידי כך שמראה להם את העבודה ומלמד אותם. בסיומם של ימי המילואים יהיה היום השמיני, א' ניסן, היום שבו הוקם המשכן סופית, ועליו נלמד בחומש ויקרא.

פסוקים לח – מב: הציווי על עולת התמיד

נשאל: מהי העבודה העיקרית של הכהנים במשכן? והתשובה – הקרבת הקרבנות. בימי המילואים מצטווים הכהנים על הקרבנות שהם מסגרת לכל מה שיקריבו בכל יום. הקרבן הראשון והקרבת האחרון.
נחלק לילדים דף קטן (מצורף בסיום היחידה) עם פרטים שיצטרכו למלא, ונקרא את הפסוקים. לאחר מכן, ניתן זמן לילדים לענות על השאלות, ואז נבדוק ביחד. יש לחדד את עניין ה'תמיד'. מדובר כאן בעבודה תמידית, שהיא מסגרת לכל מה שיקרב באותו יום (מוספים, קרבנות יחיד למיניהם ועוד...) העבודה הזו היא 'תמיד'. בכל יום. גם בשבתות וחגים.

לאחר הדיון וההסברים יצטרכו הילדים לתת כותרת לפסוקים שקראו: קרבן התמיד.

¹ כאן ציטטנו את כל הפסוקים העוסקים בהלבשה. אין צורך לכתוב כל זאת על הלוח. מספיק תחילת פסוק ה' עד המילה 'והלבשת'... עד פס' ט. ובכך לצאת ידי חובה. העיקר הוא שהילדים עיינו ומצאו בפסוקים את העניין.
² אף שיש דמיון מסוים למילואים הנוהגים היום.

פסוקים מג – מו: פסוקי הסיום

פסוקים אלו יוקראו על ידי המורה באופן חגיגי ומיוחד. כדאי להדגיש את הפעלים שה' יעשה לאחר סיום מלאכת המשכן: ונועדתי... וקדשתי... ושכנתי... והייתי להם לאלוקים...

ובני ישראל: וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנִי בְּתוֹכְכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם

שוב יש כאן מערכת גומלין: ה' מצדו ובני ישראל מצדם. בני ישראל יבנו את המשכן, וה' ישרה את שכנתו בתוך בני ישראל. התזכורת ליציאת מצרים מזכירה לנו מה הסיבה שבשבילה הוציא ה' את ישראל ממצרים? (מלבד הראיה בעניים של בני"י) נבקש מהילדים להיזכר, או לעיין שוב בפרק ג', יב.

הצעות להמחשה:

- על מנת להמחיש את הלבשת הבגדים ניתן לצלם דף עם הבגדים, לצלם דמות כהן רצוי על בריסטול קשיח. הילדים יגזרו את הבגדים וילבישו את הכהן לפי הסדר. ניתן לצבוע. לסיום ניתן להדביק את הדמות על שיפוד.
- דף עבודה על קרבן התמיד. מופיע בסיום היחידה.
- כתיבת דף מיומן של ילד מבנ"י שראה את עבודת המשכן באחד מימי המילואים. ניתן לתאר את הבגדים, את המשיחה או הקרבנות, האש היורדת מן השמים, ועוד.

מסרים והפנמה:

- למדנו על קרבן התמיד שניתן בימי המילואים, על מנת שנחדש בכל יום תמיד את אותה העבודה, בבחינת 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים' ותשמח בהם כמו בכל דבר חדש.
- למדנו על כך שתכלית היציאה ממצרים היא השראת שכנה בעם, וזו מתאפשרת כאשר בני ישראל מסיימים לבנות את המשכן.

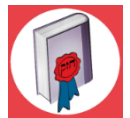
מבט שלם:

בפרשת תרומה למדנו על בנית המשכן וכל כליו. פרשת תצוה כולה עוסקת בכהנים: בגדי הכהונה והכנת הכהנים לעבודה. פרקנו עוסק בימי המילואים ובקרבן התמיד – הנותן מסגרת לעבודה הנעשית בכל יום. סיום הפרשה עוסק במזבח הקטורת, שהוא סמל מובהק לכהונה, ועל כך ביחידה המתאימה. מזבח הקטורת משמש כהשלמה למשכן וכליו.

סיכום:

למדנו את פסוקי הסיום של מלאכת המשכן. המשכן מוכן, וכעת יש למלא את ידי הכהנים לעבודתם, כלומר, למנות אותם וללמדם את המלאכה. כל זאת נעשה בימי המילואים טקס חניכת הכהנים כולל ארבעה שלבים, שבהם לבישת הבגדים היפים שעליהם למדנו בשיעור הקודם, הקרבת קרבנות שונים, שחלקם מיוחדים רק לימי המילואים, והקרבת קרבן התמיד, שבנוסף לימי המילואים, ממשיך להיות מוקרב בכל יום תמיד. יהי רצון שנזכה במהרה להקריבו שוב.

הרחבה והפניה למקורות אחרים:

עולת התמיד גם 'מתמידה' לנו את מעמד הר סיני. כיצד? בפסוק מב' – מג' כתוב³: **מב עלת תמיד לדתיתכם פתח אהל-מועד לפני ה' אשר אונעד לכם שמה לדבר אליך שם. מג ונעדתי שמה לפני ישראל ונקדש בכבדי.**

מפסוקים אלה נראה, שעולת התמיד מוקרבת במקום שבו ה' נועד לבני ישראל. במעמד הר סיני ה' נועד, התגלה לבני ישראל. בחומש במדבר, בפרשת פנחס, יש רשימה מפורטת של קרבנות המוספים בחגים. הרשימה הזו פותחת בעולת התמיד, בפסוקים דומים מאוד לפסוקים שלנו, וכך נוסף בפסוקים שם:

ג ... זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני-שנה תמימים שנים ליום עלה תמיד ... ו עלת תמיד העשה בהר סיני לריח ניחח אשה לה' "

מהי עולת תמיד העשויה בהר סיני? רש"י (במדבר כ"ח, ו בפירוש הראשון) מסביר שהכוונה לעולת התמיד של ימי המילואים – עולת התמיד המוזכרת בפרק שלנו. העולה הזו מחברת בין חנוכת המשכן בימי המילואים לעולת התמיד הקבועה שניתנה לדורות. המשכן, הענן, אש התמיד, התגלות ה' – כל אלה ממשיכים את מעמד הר סיני. שלא יהיה זה מעמד חד פעמי, אלא ביטוי קבוע להשראת ה' את שכינתו בתוך בני ישראל. נסכם: קרבנות התמיד תפקידם 'להתמיד' את מעמד סיני ולחבר בקשר קבוע בין ישראל לה'. הם מהווים מסגרת לכל עבודת הקרבנות שתיעשה במשכן, ולכן, אין מתאימה ממנה (מעולת התמיד) להיות חלק מ'טקס' חניכת הכהנים לעבודתם במשכן.

³ זה מוביל אותנו גם לעניין הבא – פסוקי הסיום של מלאכת המשכן.

לפניכם הדף שיש לחלקו לקראת קריאת פסוקים לח – מב.

משימה לקריאת פסוקים לח – מב:

1. כמה כבשים יש להקריב? ____
2. מתי מקריבים כל כבש? 1. _____ 2. _____
3. לכבשים יש להוסיף מנחה ונסך מהחומרים המוזכרים בפסוק מ' והם: _____
4. מהי המילה החוזרת בפסוק לח' ובפסוק מב'? _____ מכאן, שמדובר על קרבן הנקרא _____
5. קרא את פסוק לב: האם זו מצוה קבועה או חד פעמית? _____ העתק מפסוק מב' מילה שממנה ניתן ללמוד את תשובתך. _____

להלן הפעילות הראשונה לפסוקים א- לז ברמת קושי נמוכה יותר מהמוצע למעלה:

על הלוח נכתוב את ארבע הפעולות:

- טבילה
- הלבשת הבגדים
- משיחה
- הקרבת קרבנות

נדביק על הלוח פסי בריסטול עם הפסוקים הבאים, כתובים בגדול. את פסי הבריסטול נדביק בצד הלוח, שלא לפי הסדר של הפעולות שכבר כתבנו. לאחר הקריאה הילדים יצטרכו לשייך כל פסוק לפעולה המתאימה. המורה יזיז את הבריסטול למקום הנכון.

י והקרבת את-הפר לפני אהל מועד...

ד ואת-אהרן ואת-בניו תקריב אל-פחת אהל מועד ורחצת אתם במים .

ה ולקחת את-הבגדים והלבשת את-אהרן ויצקת על-ראשו ומשחת אתו. ח ואת-בניו תקריב והלבשתם

כ - כא ... ולקחת מדמו ונתתה על-תנוף און אהרן ועל-תנוף און בניו הימנית ועל-בהן דם הימנית ועל-בהן רגלם הימנית...